

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

15. An servi in casu, quo possint licite fugere, si inveniuntur, possint à
Dominis puniri? Et an servitus potest præscribi inter absentes 20. annos
bona fide; & inter præsentés an decem anni ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

RESOL. XV.

An serui in casu quo possint licite fugere, si inueniantur possint à Domino puniri?

Et an seruus possit præscribi inter absentes 20. annos bona fide, & inter presentes, an decem anni sufficiant?

Et quid, si mala fide fugiant, an efficiantur liberi post 30. annos? Ex part. 7. tr. 7. Resol. 40.

§. 1. **S**uppono ex dictis supra seruos, & mancipia bello etiam iusto capta, veluti Turcas & Mauros iuste, & licite posse fugere, & iuari res & consilio ad talem fugam (quia qui iure potest aliquid licite, & iuste facere, potest etiam ad id consilio, & opera iuari) modo fugiant in propriam patriam, vel in alia Regna ubi libertatem consequantur, vel ad Ciuitates amicas, veluti Turca ad Mauros, non tamen vt vagentur per Regna, & loca ubi sunt serui.

2. * His suppositis, quero an possint licite domini huiusmodi seruos punire, quando illis constat, quod ad suos, vel ad regna ubi sunt liberi, effugiant. Lefsius lib. 2. cap. 15. de modo acquir. domin. dub. 5. numer. 27. affirmat, non quod illi peccent fugiendo, sed quod hoc privilegium de fuga videtur illis concessum, cum hoc onere in fauorem dominorum, sicut in carceribus detenti licite possunt fugere, & rumpere carceres & tamen si deprehendantur iuste puniuntur. leg. 1. ff. de effraкторibus. Alij autem dicunt nullo pacto licitum esse dominis illos ob eam fugam punire: si autem id faciunt, ideo est, quia illis non constat de fuga ad suos, & quia præsumunt eos fugere ad diuagandum.

3. Notandum est tamen hic obiter, quod seruitus potest præscribi inter absentes 20. annis cum bona fide, vnde si seruus fugiat ad diuagandum inter Christianos bona fide, putans se non esse captiuum, & 20. annis maneat inter Christianos, præscribit seruitutem, & manet de iure liber inter presentes decem anni sufficiunt ad præscribendam libertatem: sic docent communiter Doctores, Petrus Navarra lib. 3. cap. 1. numer. 210. & statuitur in leg. 13. tit. 29. part. 3. docet Gregor. Lopez ibi; si vero fugiat mala fide, efficitur liber post triginta annos; sed hoc de iure Ciuili, & Casareo; nam de iure Canonico nunquam præscribit mala fidei possessor, post latam tamen sententiam de libertate poterit in conscientia acquiescere; quia leges præscriptionis ad pacandas etiam conscientias late fuerunt.

RESOL. XVI.

An Christiani mancipia infidelium teneantur in conscientia soluere gabellas à Principibus impostas?

Et an Princeps etiam Infidelis possit tributa imponere soluenda à Christianis per eius Regnum transuentibus? Ex part. 7. tract. 7. Resol. 66. alias 65.

§. 1. **R**esolutio huius casus dependet ab illa Questione, An principes Infideles habeant auctoritatem imponendi gabellas soluendas à Christianis, & de hoc Dubio ego alibi egi; & ad illud nouissime sic respondet Eminentissimus Cardinalis de Lugo de iustit. 10. 2. dissipat. 36. sect. 1. n. 16. Dubitatur vltimo, an Princeps etiam Infidelis possit tributa imponere soluenda à Christianis per eius Regnum transuentibus. Tom. VII.

Negant aliqui eiusmodi tributa à Christianis deberi. Ita Hostiensis, Antonius, Tabiena, Archidiaconus, Angelus, Rosella quos affert Sanchez dicto c. 4. dub. 5. Alij è contra docent, deberi hæc tributa omnibus Principibus Infidelibus: tum quia hosti etiam est fides seruanda, cap. innocens, 2. 2. q. 4. & cap. noli, 2. 3. q. 1. Tum etiam, quia licet Princeps Infidelis iniuste alienum Regnum usurpet: illud tamen dominium non pertinet ad mercatores transuentes, sed ad Principem Christianum, cuius Regnum illud erat; quare non possunt mercatores compensari sibi usurpatione tributi: ita Rainerius apud Syluestrum verb. gabella, 3. quest. 4.

2. Tertia sententia verior distinguit inter Principem Infidelem iusto titulo possidentem Regnum, & illum, qui iniusto titulo illud possidet iniuste Christianis ablatum. Primum itaque debentur tributa etiam à Christianis transuentibus, vel negotiantibus; Secundò non debentur, nisi præcedat pactum de illis soluendis. Ita Vasquez dicto cap. 6. dub. 1. n. 21. & alij, quos affert, & sequitur Sanchez dicto dub. 5. Probatur prima pars, quia illi sunt veri & legitimi Principes; quare ab omnibus iure natura debetur illis quicquid Principi debitum est: Ergo sicut Christiani transuentes per Regnum alterius Principis Christiani, debent ibi tributa iusta soluere, sic etiam debebant transuentes per Regnum legitimi Principis Infidelis. Secunda verò pars probatur, quia illi non sunt veri Reges, nec habent titulum: non ergo obligant eorum leges vt potestatem non habente condita, & per consequens tributi lex non obligat Christianos illic transuentes.

3. Hanc doctrinam limitant Primum, vt etiam præcedente pacto de soluendis tributis, non sit obligatio soluendi, quando pactum non fuit liberum, sed metu extortum à Principibus secundi generis. Ita Rosella apud Sanchez n. 6. qui eam limitationem approbat. Secundò limitant, vt debeant etiam eidem Principibus tyrannis tributa solui, quando sine peritio, scandalo, aut mendacijs negari non possent. Ita idem Sanchez n. 8. Denique Tertio limitant, vt debeant eidem solui, si Princeps ille Infidelis pacem fecisset cum Rege Christiano, ad quem Regnum illud pertineret, soluendo ei pro Regno tributum annuum: tunc enim iam ex voluntate veri domini, & non tyrannice Regnum possideret, Ita cum Medina, & Corduba idem Sanchez n. 9. Huc vsque Eminentissimus Cardinalis de Lugo.

4. * Et ideo ad casum propositum ex supradicta doctrina cum supradictis limitationibus assero Christianos Mancipia Turcarum non esse in conscientia astrictos soluere eorum gabellas; nec obstat eis seruitus; nam nomine tantum sunt serui, sed reuera liberi sunt. Et ita ego in facti contingentia probabiliter consolui, cum olim essem Rector Theologus Regiæ Archiconfraternitatis Redemptionis Captiuorum Regni Siciliæ: Nam quidam Christianus à nobis redemptus à Mauris, cum ibi haberet paruum peculium per intermediam personam negotiabatur, & aliquando gabellas defraudabat; Et ego tunc eum liberaui à supradicto serupulo.

RESOL. XVII.

An serue, que à Domino ad turpia sollicitantur, acquirant libertatem?

Et an doctrina huius questionis extendenda sit ad masculum etiam seruum, si Dominus ad turpia illum compelleret, vel quia inhumaniter illum tractat; an absque peccato etiam fuga ei liceat?